ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠ' ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟΥ ΣΥΖΗΤΗΣΗ
στην υπόθεση 186/87 *

I — Τα πραγματικά περιστατικά και η γραπτή διαδικασία

Στις 11 Ιουνίου 1982 ο Ian William Cowan, βρετανός υπήκοος, ενώ έκανε διακοπές στο Παρίσι έπεσε θύμα επιθέσεως στην έξοδο ενός σταθμού του μετρό. Του αφαιρέθηκαν 150 γαλλικά φράγκα (FF). Οι δράστες, η ταυτότητα των οποίων δεν μπόρεσε να εξακριβωθεί, πριν εξαφανιστούν τον έριξαν καταγής. Ο Cowan τραυματίστηκε σοβαρά κατά την πτώση του υποστάς συντριπτικό κάταγμα του δευτέρου οσφυϊκού σπονδύλου.

Το άρθρο 706-3 του γαλλικού κώδικα ποινικής δικονομίας ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι κάθε πρόσωπο που υπέστη βλάβη απορρέουσα από πράξεις οφειλόμενες σε δόλο ή αμέλεια που συνιστούν πραγμάτωση της αντικειμενικής υποστάσεως ενός εγκλήματος μπορεί να λάβει αποζημίωση από το κράτος όταν τα γεγονότα αυτά προκάλεσαν σωματική βλάβη με ορισμένα σοβαρά επακόλουθα, όταν η βλάβη συνίσταται σε σοβαρή διατάραξη των συνθηκών διαβιώσεως οφειλόμενη, μεταξύ άλλων, σε βλάβη της σωματικής ακεραιότητας και όταν το ζημιωθέν πρόσωπο δεν μπορεί από οποιαδήποτε αιτία να λάβει πραγματική και ικανοποιητική αποζημίωση.

Το άρθρο 706-13 επεκτείνει το ευεργέτημα της εξασφαλίσεως αποζημιώσεως στην περίπτωση εγκλημάτων που διαπράχθηκαν στο εξωτερικό και εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των γαλλικών δικαστηρίων, όταν το θύμα έχει γαλλική ιθαγένεια.

Κατά το άρθρο 706-15 το ευεργέτημα των διατάξεων του άρθρου 706-3 ισχύει μόνον υπέρ των

« προσώπων που είναι γάλλοι υπήκοοι ή αλλοδαποί και προσκομίζουν δικαιολογητικά ως προς το ότι:

— είτε είναι υπήκοοι κράτους που έχει συνάψει με τη Γαλλία σύμβαση αμοιβαιότητας για την εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων και πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζει η σύμβαση αυτή·

— είτε είναι κάτοχοι του αποκαλούμενου δελτίου μονίμου κατοίκου ».

Η αίτηση για καταβολή αποζημιώσεως πρέπει να υποβληθεί μέσα σε ένα μήνα από τη διάπραξη του εγκλήματος ενώπιον επιτροπής συγκείμενης από τρεις δικαστές της έδρας του εφετείου για αστικές υποθέσεις.

Ο Cowan ζήτησε από την επιτροπή αποζημιώσεως των θυμάτων εγκλήματος του Παρισιού καταβολή αποζημιώσεως ύψους 36 154 FF (150 FF αντιπροσωπεύουν το ποσό που εκλάπη· 11 004 FF, επειδή κατέστη προσωρινά ανίκανος προς εργασία· 25 000 FF ως ηθική βλάβη για τις οδύνες που υπέστη και τη ματαίωση της αναψυχής του, καθώς και για τη διαρκή μερική ανικανότητα στην οποία περιήλθε).

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

Ο Cowan επικαλέστηκε την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων που αναφέρεται κυρίως στο άρθρο 7 της Συνθήκης ΕΟΚ. Ισχυρίστηκε ότι οι προαναφερθείσες προϋποθέσεις εισάγουν διακρίσεις και ότι τέτοιες προϋποθέσεις εμποδίζουν τους τουρίστες να μεταβούν ελεύθερα σε άλλο κράτος μέλος για να δεχθούν εκεί υπηρεσίες. Ο εκπρόσωπος του Trésor και του Ministère public απάντησαν ότι οι επίδικες διατάξεις εξομοιώνουν όλους τους αλλοδαπούς κατοίκους με τους ημεδαπούς και ότι η διαφοροποίηση της περιπτώσεώς τους από του τουρίστα είναι σύμφωνη προς το κοινοτικό δίκαιο, εφόσον αυτό το ίδιο εξαρτά τη διαμονή των υπηκόων ενός κράτους μέλους σε άλλο κράτος μέλος από διαφορετικές προϋποθέσεις ανάλογα με τη διάρκεια της διαμονής.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες η επιτροπή αποζημιώσεως, θεωρώντας ότι η κρίση ως προς το αν οι επίμαχες διατάξεις συμβιβάζονται με τη Συνθήκη προϋποθέτει ερμηνεία των κοινοτικών διατάξεων ενόψει των επιταγών και των στόχων του κοινοτικού δικαίου, ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

« Συμβιβάζονται με την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων που διατυπώνεται, ιδίως, στο άρθρο 7 της Συνθήκης της Ρώμης, οι διατάξεις του άρθρου 706-15 του κώδικα ποινικής δικονομίας που ρυθμίζει τις περιπτώσεις, κατά τις οποίες αλλοδαπός υπήκοος, θύμα εγκλήματος στη Γαλλία, μπορεί να λάβει αποζημίωση από το γαλλικό δημόσιο; »

Η Διάταξη περί παραπομπής πρωτοκολλήθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 16 Ιουνίου 1987.

Σύμφωνα με το άρθρο 20 του πρωτοκόλλου περί του οργανισμού του Δικαστηρίου της ΕΟΚ, γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν ο Cowan, ενάγων της κύριας δίκης, εκπροσωπούμενος εν προκειμένω από τους δικηγόρους Renouf, Horsham, Μεγάλη Βρετανία, το δικηγόρο P. Jenkinson, Λίλλη, Γαλλία, και το δικηγόρο L. Misson, Λιέγη, Βέλγιο, η γαλλική κυβέρνηση εκπροσωπούμενη από τον Guillaume, επικουρούμενο από τον M. Giacomini, ως αναπληρωτή του και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον J. Amphoux, μέλος της νομικής της υπηρεσίας.

Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και μετά από ακρόαση του γενικού εισαγγελέα, το Δικαστήριο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.

II — Γραπτές παρατηρήσεις

Ο Cowan παρατηρεί προεισαγωγικά ότι είναι αναμφισβήτητο ότι οι επίδικες γαλλικές διατάξεις περιέχουν δυσμενή διάκριση λόγω ιθαγενείας και ότι ο μόνος λόγος που δεν μπορεί να λάβει την αποζημίωση είναι η ιθαγένειά του.

Ο Cowan παρατηρεί πρώτον, όσον αφορά το « πεδίο εφαρμογής » της Συνθήκης, ότι ο τουρισμός αποτελεί υπηρεσία κατά την έννοια του άρθρου 59 και επόμενα της Συνθήκης και ότι ο τουρίστας είναι ο δικαιούχος ή ο αποδέκτης της υπηρεσίας (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 7ης Ιουλίου 1976, Watson και Belmann, 118/75, Rec. 1976, σ. 1185· και της 31ης Ιανουαρίου 1984, Luisi και Carbone, συνεκδικασθείσες υποθέσεις 286/82 και 26/83, Συλλογή 1984, σ. 377).

Ο Cowan συνάγει από την προαναφερθείσα απόφαση Watson και Belmann ότι ο τουρίστας μπορεί να ζητήσει να απαγορευθεί μία δυσμενής διάκριση, αν αυτή συνιστά περιορισμό στην ελεύθερη κυκλοφορία των προ-

σώπων. Κατά την άποψή του, το γεγονός ότι οι τουρίστες δεν αποζημιώνονται για τις σωματικές βλάβες, τις οποίες τους προκαλούν οι εγκληματίες, κατά τον ίδιο τρόπο που θα μπορούσε να αποζημιωθεί ο ημεδαπός, συνιστά εμπόδιο στην ελεύθερη διακίνηση των τουριστών.

Οι τουρίστες είναι, πράγματι, πιο πρόθυμοι να μετακινηθούν προς χώρες, όπου έχουν εγγυήσεις για την ασφάλειά τους και αν απολάμβαναν παντού την ίδια βοήθεια και τις ίδιες αποζημιώσεις με τους ημεδαπούς, θα μειώνονταν τα τιμολόγια των ταξιδιωτικών ασφαλίσεων.

Κατά τον Cowan, το κράτος στο οποίο επήλθε η εγκληματική ενέργεια οφείλει να κατοχυρώσει την ασφάλεια όχι μόνο των ημεδαπών αλλά και των επισκεπτών του. Προσθέτει δε ότι στην περίπτωση αυτή, οι αλλοδαποί είχαν μέχρι το 1981 στη Γαλλία τα ίδια ευεργετήματα όπως και οι ημεδαποί. Επομένως, πρέπει να παρατηρηθεί ότι τέθηκε υπό αμφισβήτηση μία παγιωμένη κατάσταση και αυτό παρά τη διάταξη περί « standstill » του άρθρου 62 της Συνθήκης.

Ο Cowan ισχυρίζεται, δεύτερον, ότι η αποκατάσταση της ζημίας του, καθεαυτή, συνιστά υπηρεσία κατά την έννοια του άρθρου 59 και επόμενα της Συνθήκης. Προσθέτει ότι η ιδιομορφία του προβλήματος οφείλεται στο ότι η υπηρεσία που καθορίζεται έτσι παρέχεται από τις δημόσιες αρχές και, κατά τα φαινόμενα και εκ πρώτης όψεως, δωρεάν.

Βασιζόμενος στην απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Ιουνίου 1982, Nungesser (258/78, Συλλογή 1982, σ. 2015), παρατηρεί ότι τίποτε δεν εμποδίζει να θεωρηθεί η υπηρεσία ενός νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ως υπηρεσία κατά την έννοια της Συνθήκης. Όταν το άρθρο 60 ορίζει τις υπηρεσίες ως παροχές « που κατά κανόνα προσφέρονται αντί αμοιβής », το πρόβλημα που ανακύπτει έτσι αντιστοιχεί στο νομικό πρόβλημα της πρόσβασης των κοινοτικών υπηκόων στις δημόσιες υπηρεσίες ενός άλλου κράτους μέλους. Το ίδιο αυτό πρόβλημα τέθηκε στις υποθέσεις που αφορούσαν το δικαίωμα πρόσβασης στην εκπαίδευση, για παράδειγμα η απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Φεβρουαρίου 1985, Gravier (293/83, Συλλογή 1985, σ. 593).

Θα ήταν εξάλλου πολύ απλοϊκό να γίνεται λόγος για δωρεάν παροχή υπηρεσίας, εφόσον ο τουρίστας που επισκέπτεται μια ξένη χώρα ξοδεύει σ' αυτή πάρα πολλά χρήματα.

Προσθέτει δε ότι πρέπει να ληφθεί ως αρχή ότι το ευεργέτημα όλων των δημοσίων υπηρεσιών πρέπει να εξασφαλίζεται χωρίς καμία διάκριση σε κάθε πρόσωπο που καλύπτει το ίδιο τη συντήρησή του στο έδαφος ενός κράτους μέλους.

Είναι αυτονόητο ότι δεν μπορεί να απαιτείται η αποκατάσταση της σωματικής βλάβης όταν το εθνικό δίκαιο του ενδιαφερομένου ή μία σύμβαση ασφαλίσεως του επιτρέπουν να λάβει ικανοποιητική αποζημίωση.

Ως εκ τούτου, ο Cowan προτείνει στο Δικαστήριο να δώσει την ακόλουθη απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα:

« Κάθε υπήκοος της Κοινότητας πρέπει, χωρίς να γίνεται διάκριση σε βάρος του σε σύγκριση με τους ημεδαπούς, να μπορεί να επωφεληθεί των δημοσίων υπηρεσιών που παρέχονται ακόμη και δωρεάν από ένα κράτος μέλος στους ημεδαπούς αν ο υπήκοος αυτός της Κοινότητας δικαιούται να βρίσκεται στο έδαφος αυτού του κράτους μέλους ως αποδέκτης υπηρεσιών. Κατά συνέπεια, ο τουρίστας που πέφτει θύμα εγκλήματος στο έδαφος ενός κρά-

τους μέλους μπορεί να επικαλεστεί την υπέρ αυτού εφαρμογή της νομοθεσίας που ενδεχομένως ισχύει στο κράτος αυτό σχετικά με την αποζημίωση θυμάτων, αυτό δε με τις ίδιες προϋποθέσεις όπως και για τους ημεδαπούς, εκτός αν δικαιούται ορισμένη αποζημίωση είτε επειδή έχει υπογράψει σύμβαση ασφαλίσεως είτε επειδή η ζημία του αποκαθίσταται αυτομάτως από τις αρχές του κράτους του οποίου είναι υπήκοος. »

Η *γαλλική κυβέρνηση* υπενθυμίζει σχετικά με την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων ότι κατά το άρθρο 2 της Συνθήκης η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα έχει ως αποστολή κυρίως « να προάγει την αρμονική ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων στο σύνολο της Κοινότητας » και να εξαλείψει τα εμπόδια που ενδεχομένως παρεμβάλλονται στις δραστηριότητες αυτές από τις νομοθεσίες και πρακτικές των κρατών μελών.

Η κατά το άρθρο 7 της Συνθήκης απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ιθαγενείας αφορά κυρίως την ελεύθερη διακίνηση των εργαζομένων. Οι διατάξεις που αφορούν την αποζημίωση από το κράτος θυμάτων εγκλήματος είναι διατάξεις ποινικού δικαίου που παραμένουν στην αρμοδιότητα των κρατών μελών (απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Νοεμβρίου 1981, Casati, 203/80, Συλλογή 1981, σ. 2595). Οι διατάξεις αυτές δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης, πράγμα που αποκλείει την επίκληση του άρθρου 7.

Εξάλλου, το επίμαχο σύστημα αποζημιώσεως των θυμάτων εγκλήματος δεν εισάγει δυσμενείς διακρίσεις. Πρόκειται για μηχανισμό εθνικής αλληλεγγύης που χρηματοδοτείται από τους φόρους και επομένως προορίζεται κυρίως για τους γάλλους και τους αλλοδαπούς κατοίκους. Είναι ωστόσο ανοιχτός στους μη κατοίκους αλλοδαπούς μέσα στο πλαίσιο συμβάσεων αμοιβαιότητας. Η διάταξη αυτή είναι σύμφωνη με τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης της 24ης Οκτωβρίου 1983 περί αποζημιώσεως των θυμάτων εγκλήματος, η οποία υπογράφηκε, αλλά δεν κυρώθηκε ακόμα από τη Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο και η οποία θα έθετε τέλος στις προκαταρκτικές εργασίες μιας οδηγίας στον τομέα αυτό.

Όσον αφορά το φερόμενο εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, η γαλλική κυβέρνηση υπενθυμίζει ότι το άρθρο 48 της Συνθήκης ορίζει ότι « η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων εντός της Κοινότητος εξασφαλίζεται ». Ο Cowan όμως διέμενε ως τουρίστας. Η εν λόγω κυβέρνηση, αναφερόμενη στην απόφαση του Δικαστηρίου της 27ης Οκτωβρίου 1982, Morson και Jhanjan (συνεκδικασθείσες υποθέσεις 35 και 36/82, Συλλογή 1982, σ. 3723), ισχυρίζεται ότι υπό την ιδιότητα αυτή ο Cowan δεν μπορεί να επικαλείται ούτε το άρθρο 48 ούτε άμεση εφαρμογή του άρθρου 7 ως προς την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας, εφόσον το άρθρο 48 αποτελεί, στον τομέα αυτό, εξειδίκευση της αρχής αυτής και περιορίζει στον εργαζόμενο το ευεργέτημα των διατάξεών του.

Η γαλλική κυβέρνηση αναγνωρίζει ότι, κατά την απόφαση του Δικαστηρίου στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 286/82 και 26/83, Luisi και Carbone, προαναφερθείσες, η ελεύθερη παροχή υπηρεσιών εντός της Κοινότητας δεν πρέπει να θίγεται από εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία του αποδέκτη (όπως ενός τουρίστα) της παροχής υπηρεσιών. Στην προκειμένη, ωστόσο, περίπτωση η εθνική νομοθεσία δεν δημιουργεί κανένα εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των υπηκόων της Κοινότητας.

Η γαλλική κυβέρνηση, διαπιστώνοντας ότι η επίμαχη αποζημίωση δεν συνιστά χρηματική ροή απαγορευόμενη από τη Συνθήκη, προτείνει στο Δικαστήριο να δώσει στο προδικαστικό ερώτημα την ακόλουθη απάντηση:

« Οι διατάξεις του άρθρου 706-15 του κώδικα ποινικής δικονομίας που ορίζει ότι δικαιούχοι αποζημιώσεως είναι μόνον οι αλλοδαποί που αποδεικνύουν:

— είτε ότι είναι υπήκοοι κράτους που έχει συνάψει με τη Γαλλία σύμβαση αμοιβαιότητας για την εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων και πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζονται από τη συμφωνία αυτή,

— είτε ότι είναι κάτοχοι του αποκαλούμενου δελτίου μονίμου κατοίκου,

συμβιβάζονται με την κατά το άρθρο 7 της Συνθήκης της Ρώμης απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ιθαγενείας στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω Συνθήκης. »

Η *Επιτροπή* παρατηρεί προκαταρκτικά ότι ο υπήκοος ενός κράτους μέλους μπορεί να επικαλείται τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου έναντι άλλου κράτους μέλους μόνον αν η κατάσταση στην οποία βρίσκεται ο ενδιαφερόμενος προστατεύεται από τις διατάξεις αυτές. Παραπέμπει δε σχετικά στις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 18ης Ιουνίου 1987, Lebon, (316/85, Συλλογή, 1987, σ. 2811) και της 13ης Φεβρουαρίου 1985, Gravier (προαναφερθείσα). Επομένως, ο υπήκοος ενός κράτους μέλους, που έπεσε θύμα επιθέσεως κατά τη διαμονή του στο έδαφος ενός άλλου κράτους μέλους, δεν μπορεί να επικαλείται το άρθρο 7 της Συνθήκης μόνο και μόνο επειδή έχει την ιδιότητα του υπηκόου της Κοινότητας ισχυριζόμενος ότι δικαιούται, υπό τις ίδιες προϋποθέσεις όπως οι υπήκοοι του δευτέρου κράτους, την αποζημίωση την οποία η νομοθεσία του κράτους αυτού προβλέπει για τα θύματα επιθέσεως. Ο ενδιαφερόμενος πρέπει ακόμα να έχει περιέλθει, στο έδαφος του κράτους της διαμονής, σε κατάσταση αντιμετωπιζόμενη από το κοινοτικό δίκαιο που θεμελιώνει εν προκειμένω δικαίωμα για ίση μεταχείριση.

Η Επιτροπή παρατηρεί ακολούθως, παραπέμποντας στην απόφαση του Δικαστηρίου της 23ης Μαρτίου 1982 (Levin, 53/81, Συλλογή 1982, σ. 1035) ότι οι διατάξεις της Συνθήκης περί ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων και η διάταξη περί απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ιθαγενείας που τη συμπληρώνουν, αφορούν την οικονομική δραστηριότητα των υπηκόων της Κοινότητας την οποία ασκούν ή επιθυμούν να ασκήσουν.

Η Επιτροπή τονίζει ιδιαίτερα εδώ την κατάσταση την οποία αντιμετωπίζει το άρθρο 59 και επόμενα της Συνθήκης σχετικά με τη διακίνηση και διαμονή των υπηκόων των κρατών μελών εντός της Κοινότητας σε θέματα παροχής υπηρεσιών.

Κατ' αυτήν, το Δικαστήριο έκρινε σχετικά στην απόφαση της 13ης Ιανουαρίου 1984 (Luisi και Carbone, προαναφερθείσα) ότι το δικαίωμα της ελεύθερης διακίνησης πρέπει να αναγνωριστεί όχι μόνο στον παρέχοντα υπηρεσίες αλλά και στον αποδέκτη τους ο οποίος μεταβαίνει στο κράτος εγκαταστάσεως του παρέχοντος τις υπηρεσίες και ότι στον αριθμό των αποδεκτών υπηρεσιών υπέρ των οποίων ισχύουν τα πλεονεκτήματα από τις διατάξεις της Συνθήκης πρέπει να συγκαταλέγονται και οι τουρίστες.

Επομένως αυτό που θα καθορίσει αν ο Cowan μπορεί ή όχι να επικαλείται τις διατάξεις της Συνθήκης για να στηρίξει τους ισχυρισμούς του είναι η ιδιότητα υπό την οποία πραγματοποίησε τη διαμονή του στη Γαλλία. Ναι μεν εναπόκειται στο δικαστή της ουσίας να αποφασίσει αν ο Cowan μπορεί να θεωρηθεί τουρίστας, η Επιτροπή όμως θεωρεί ότι αυτό πράγματι συμβαίνει.

Η Επιτροπή διαπιστώνει, μετά από εξέταση των επίμαχων εθνικών διατάξεων, ότι δεν ανευρίσκεται καμία δυσμενής διάκριση λόγω ιθαγενείας σε βάρος των υπηκόων των άλλων

κρατών που κατοικούν στο γαλλικό έδαφος. Αντίθετα, ενώ ένας Γάλλος που κατοικεί μονίμως σε άλλο κράτος μέλος και είναι θύμα εγκλήματος κατά τη διαμονή του ως τουρίστας στο γαλλικό έδαφος θα μπορούσε να επωφεληθεί από την καταβολή αποζημιώσεως, οι υπήκοοι των άλλων κρατών μελών που θα βρεθούν στην ίδια θέση δεν θα έχουν το ίδιο ευεργέτημα.

Κατά την Επιτροπή, η έννοια του κανόνα περί απαγορεύσεως των διακρίσεων και οι συνέπειές του συνδέονται στενά με τη φύση των διαφόρων καταστάσεων και τους σκοπούς που επιδιώκουν οι διατάξεις, τις οποίες τους αφιερώνει το κοινοτικό δίκαιο. Η Επιτροπή κάνει σχετικά διάκριση μεταξύ δύο κύριων κατηγοριών καταστάσεων, δηλαδή την κατάσταση των υπηκόων κρατών μελών που εγκαθίστανται στο έδαφος άλλου κράτους μέλους για να ασκήσουν έμμισθη ή άμισθη δραστηριότητα στο τελευταίο αυτό κράτος και την κατάσταση των υπηκόων κράτους μέλους που μεταβαίνουν σε άλλο κράτος μέλος για να αναζητήσουν εργασία, να παρακολουθήσουν μαθήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης ή ακόμη και με την ιδιότητα του παρέχοντος ή του αποδέκτη υπηρεσιών δυνάμει του άρθρου 59 και επόμενα της Συνθήκης.

Όσον αφορά την πρώτη κατηγορία, η Επιτροπή παρατηρεί ότι η κατάσταση του μισθωτού εργαζόμενου, στον οποίο αναφέρεται το άρθρο 48, ή του επιχειρηματία, στον οποίο αναφέρεται το άρθρο 52, στη χώρα υποδοχής χαρακτηρίζεται από τη σταθερότητα και τη μονιμότητα. Τα πρόσωπα αυτά πρέπει να ενσωματωθούν στο κοινωνικό περιβάλλον της χώρας υποδοχής με όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που αυτό συνεπάγεται.

Όσον αφορά τη δεύτερη κατηγορία, η Επιτροπή παρατηρεί ότι τα πρόσωπα αυτά παραμένουν ενταγμένα στο περιβάλλον της χώρας καταγωγής τους. Δεν μπορεί επομένως να θεωρείται ότι πρέπει να αφομοιωθούν και να ενσωματωθούν στο περιβάλλον της χώρας υποδοχής. Όσον αφορά εκείνον που παρέχει υπηρεσίες, το άρθρο 60, τρίτο εδάφιο, προβλέπει απλώς ότι « δύναται για την εκτέλεση αυτής να ασκήσει προσωρινά τη δραστηριότητά του στο κράτος όπου παρέχεται η υπηρεσία με τους ίδιους όρους που το κράτος αυτό επιβάλλει στους δικούς του υπηκόους ».

Έτσι οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικαλούνται μόνο τα δικαιώματα που είναι απαραίτητα για την άσκηση των προστατευομένων δραστηριοτήτων, δηλαδή τόσο το δικαίωμα διαμονής που αντιστοιχεί στη διάρκεια της δραστηριότητας όσο και την έλλειψη περιορισμών και διακρίσεων κατά την εφαρμογή των διατάξεων που διέπουν χάριν οικονομικών σκοπών την άσκηση των σχετικών δραστηριοτήτων. Όσον αφορά τις προϋποθέσεις διαμονής, οι δικαιούχοι μπορούν να ζητούν να τους χορηγούνται πλεονεκτήματα κοινωνικού χαρακτήρα μόνο καθόσον η χορήγηση αυτή αποδεικνύεται απαραίτητη για την ελεύθερη άσκηση των προστατευομένων δραστηριοτήτων.

Η Επιτροπή, βασιζόμενη στην απόφαση του Δικαστηρίου της 18ης Ιουνίου 1987 στην υπόθεση Lebon, προαναφερθείσα, σημειώνει ότι ο υπήκοος ενός κράτους μέλους που πραγματοποιεί διαμονή ως τουρίστας σε ένα άλλο κράτος μέλος δεν μπορεί εγκύρως να επικαλεστεί το άρθρο 59 και επόμενα της Συνθήκης για να του χορηγηθούν από το τελευταίο αυτό κράτος πλεονεκτήματα όπως το κατώτατο όριο μέσων συντηρήσεως ή το επίδομα διακοπών.

Όσον αφορά το επίμαχο δικαίωμα στην παρούσα υπόθεση, η Επιτροπή παρατηρεί ότι το κοινοτικό δίκαιο αφήνει στα κράτη μέλη την ελευθερία να θεσπίζουν ή όχι σύστημα αποζημιώσεως των θυμάτων εγκλήματος. Το γαλλικό σύστημα αποτελεί πλεονέκτημα κοινωνικού χαρακτήρα με σκοπό να διασφαλίσει

τα πρόσωπα έναντι των κινδύνων επιθέσεως που μπορεί να επέλθει σε εθνικό έδαφος. Ένας τέτοιος κίνδυνος δεν συνδέεται οπωσδήποτε με την κατοικία του πιθανού θύματος στο έδαφος αυτό. Όσον αφορά τους γάλλους υπηκόους, δεν απαιτείται γι' αυτούς καμία προϋπόθεση κατοικίας στο γαλλικό έδαφος για να δικαιούνται αποζημιώσεως. Όσον αφορά όμως τους μη Γάλλους, προβλέπεται η προϋπόθεση υπάρξεως κατοικίας, πράγμα που συνιστά ανισότητα ως προς τους όρους υπό τους οποιους οι υπήκοοι της Κοινότητας που δεν είναι κάτοικοι Γαλλίας μπορούν να παραμένουν στη χώρα αυτή με την ιδιότητα των παρεχόντων ή των αποδεκτών υπηρεσιών, για παράδειγμα ως τουρίστες, ανάλογα με το αν έχουν ή όχι τη γαλλική ιθαγένεια.

Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η διαφοροποίηση αυτή, για την οποία δεν μπορεί να ανευρεθεί αντικειμενικός λόγος, μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, την οποία απαιτεί η Συνθήκη. Ο μη κάτοικος, ο οποίος, επιθυμώντας να μείνει για ορισμένο χρόνο στη Γαλλία για τουριστικούς λόγους, θα επιδιώξει να καλυφθεί έναντι του κινδύνου να πέσει θύμα εγκλήματος, θα πρέπει να συνάψει με δικά του έξοδα σύμβαση ασφαλίσεως, εάν δεν είναι γάλλος υπήκοος, ενώ ο γάλλος τουρίστας απαλλάσσεται από κάτι τέτοιο, επειδή η γαλλική νομοθεσία του εξασφαλίζει την κάλυψη των εν λόγω κινδύνων. Ως εκ τούτου η Επιτροπή έχει τη γνώμη ότι η διάκριση αυτή συνιστά μέτρο αντίθετο προς τις διατάξεις του άρθρου 7 σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 59 της Συνθήκης.

Η Επιτροπή καταλήγει υπενθυμίζοντας ότι σύμφωνα με πάγια νομολογία του Δικαστηρίου (πρόσφατα η απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 1986, Επιτροπή κατά Γαλλίας, 270/83, Συλλογή 1986, σ. 273), τα δικαιώματα που αναγνωρίζει η Συνθήκη, ιδίως σε θέματα ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων και ίσης μεταχείρισης, δεν εξαρτώνται από αιρέσεις και ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να εξαρτήσει την τήρησή τους από την ύπαρξη συμβάσεως αμοιβαιότητας με το κράτος μέλος υπήκοος του οποίου είναι ο δικαιούχος.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή προτείνει στο Δικαστήριο να δώσει στο προδικαστικό ερώτημα την ακόλουθη απάντηση:

« Το γεγονός ότι ένα κράτος μέλος αρνείται το ευεργέτημα από σύστημα κρατικής αποζημιώσεως στα θύματα εγκλήματος, όπως αυτό που προβλέπεται από το άρθρο 706-3 και επόμενα του γαλλικού κώδικα ποινικής δικονομίας, στους υπηκόους των κρατών, οι οποίοι, μη έχοντας κατοικία στο έδαφός του, μένουν για ορισμένο χρόνο σ' αυτό ως τουρίστες, ενώ χορηγεί το ευεργέτημα αυτό στους δικούς του υπηκόους που βρίσκονται στην ίδια κατάσταση, συνιστά δυσμενή διάκριση λόγω ιθαγενείας που αντίκειται στις διατάξεις του άρθρου 7 σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 59 της Συνθήκης. »

O. Due
εισηγητής δικαστής